

FORMALNO-PRAWNE ASPEKTY DZIAŁALNOŚCI

KÓŁ GOSPODYŃ WIEJSKICH

Pierwsze Koła Gospodyń Wiejskich (KGW) powstały ponad 130 lat temu, jako inicjatywa kobiet. Jaka była ich rola i zadania? Koła organizowały kursy szycia, gotowania oraz pieczenia, uczyły prowadzenia domu. Kobiety współorganizowały szkoły, ochotnicze straże pożarne, wspomagały ludzi w trudnej sytuacji i uczyły wzajemnej pomocy. Organizowały festiwale i spektakle ludowe, różnego typu biesiady. Promowały sztukę ludową. Na przestrzeni lat KGW pielęgnowały polską tradycję i jednocześnie wywierały silny wpływ na rozwój polskiej wsi.

W ostatnich latach można zauważyć wzrost aktywności kół gospodyń wiejskich. Coraz częściej kobiety, obserwując dorobek kulturowy, edukacyjny i społeczny swoich matek i babć, a także mając na uwadze potrzebę modernizacji i odnowy wsi wstępują do KGW lub zakładają nowe koła. Zdecydowaną większość członkiń stanowią rolniczki, jednak nie brakuje również innych osób ze środowiska wiejskiego - nauczycielek, pielęgniarek, urzędniczek, przedstawicielek lokalnego biznesu.

Koła gospodyń wiejskich mają status organizacji społeczno-zawodowej rolników lub stowarzyszenia. Mogą ubiegać się o status organizacji pożytku publicznego. Ponadto, jeśli posiadają osobowość prawną mogą zostać, na swój wniosek, wpisane do rejestru podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. W praktyce spotyka się także KGW, działające jako grupy nieformalne.

Poniżej charakterystyki kół gospodyń wiejskich dokonane w oparciu o ich status prawny.

Koło gospodyń wiejskich jako jednostka organizacyjna kółka rolniczego

KGW może działać jako jednostka organizacyjna kółka rolniczego. Takie koło działa w oparciu o przepisy Ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno - zawodowych organizacjach rolników. Jest dobrowolną, samorządną, niezależną od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego organizacją społeczno-zawodową rolników. Koło gospodyń wiejskich, które jest jednostką organizacyjną kółka rolniczego ma demokratycznie wybierane władze i działa na podstawie własnego regulaminu, który nie może być sprzeczny ze statutem kółka rolniczego. Ma też swoją reprezentację we wszystkich statutowych organach kółka rolniczego.

Co należy zrobić, aby założyć koło gospodyń wiejskich - jednostkę organizacyjną kółka rolniczego?

Przepisy nie określają szczegółowo trybu zakładania tego typu koła gospodyń wiejskich. W praktyce często stosuje się w tym wypadku przepisy dot. zakładania kółek rolniczych. Zgodnie z nimi należy

spotkać się w gronie, co najmniej 10 osób, z czego przynajmniej 8 powinno być rolniczkami lub pełnoletnimi członkiniami rodzin rolników. Zebranie musi być protokołowane. Kobiety, będące członkami założycielami koła, wybierają spośród siebie komitet założycielski oraz uchwalają regulamin działalności koła. Następnym krokiem powinien być wybór władz KGW. To, jakie organy władzy zostaną powołane powinno wynikać z regulaminu. Wskazane jest wyłonienie/ powołanie: zarządu koła, przewodniczącej, wiceprzewodniczącej, sekretarza, skarbnika oraz komisji rewizyjnej.

Regulamin KGW

Regulamin KGW określać powinien w szczególności:

- cele i zadania koła,
- prawa i obowiązki członków,
- tryb podejmowania uchwał przez organy koła,
- uprawnienia i obowiązki tych organów.

Przykładowe cele programowe, jakie można zapisać w swym regulaminie:

- obrona praw i reprezentowanie interesów kobiet wiejskich i ich rodzin,
- działania na rzecz poprawy warunków życia i pracy kobiet wiejskich,
- upowszechnianie postępu w gospodarstwach domowych i w rolnictwie,
- dążenie do poprawy ochrony zdrowia,
- rozwój przedsiębiorczości kobiet,
- kultywowanie kultury ludowej, w tym szczególnie regionalnej,
- wychowywanie młodego pokolenia w duchu tolerancji, patriotyzmu i poszanowania tradycyjnych wartości.

Regulamin może przewidywać, że w działalności koła brać będą udział kobiety niebędące członkami kółka rolniczego, a związane charakterem swej pracy ze środowiskiem wiejskim.

Działalność gospodarcza KGW

Prawo polskie zezwala organizacjom rolniczym na prowadzenie działalności gospodarczej jedynie na warunkach dotyczących spółdzielni kółek rolniczych. Koło gospodyń wiejskich, które nie posiada osobowości prawnej może prowadzić działalność gospodarczą, socjalną i handlową jedynie w zakresie określonym w statucie kółka rolniczego lub/ i regulaminu koła. Nie może być natomiast założycielem i członkiem spółdzielni powoływanej w celu świadczenia usług dla rolnictwa oraz innych rodzajów usług wynikających z potrzeb środowiska wiejskiego.

Kwestie te regulują przepisy Ustawy o społeczno-zawodowych organizacjach rolników z dnia 8 października 1982 roku oraz Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wykonywania niektórych przepisów ustawy o społeczno-zawodowych organizacjach rolników.

Pozostałe aspekty prawne

Podstawowym źródłem finansowania koła gospodyń wiejskich - jednostki organizacyjnej kółka rolniczego są składki członkowskie.

Koło gospodyń wiejskich działające jako jednostka organizacyjna kółka rolniczego nie może zawierać umów. Wszelkie umowy cywilnoprawne zawierane są w jego imieniu i na jego rzecz przez kółko rolnicze (w praktyce KGW może posługiwać się pełnomocnictwem kółka rolniczego i podejmować działania w zakresie zgodnym z treścią tego dokumentu). Może natomiast samodzielnie występować przed sądem, gdyż ma zdolność procesową i sądową.

Koło gospodyń wiejskich - kółko rolnicze może uzyskać status organizacji pożytku publicznego, jeśli spełnia warunki określone Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Wymaga to jednak dokonania wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS).

Wykaz formularzy dla ubiegających się o status organizacji pożytku publicznego na stronie: <http://bip.ms.gov.pl/pl/formularze/>

Każde koło gospodyń wiejskich, które jest jednostką kółka rolniczego, ma prawo do korzystania z pomocy organizacyjno-instruktażowej, finansowo-gospodarczej i prawnej kółek rolniczych, spółdzielni kółek rolniczych oraz związków rolników, kółek i organizacji rolniczych.

Koło gospodyń wiejskich jako samodzielne kółko rolnicze

Koło gospodyń wiejskich może działać jako samodzielne kółko rolnicze. Wówczas, na podstawie przepisów Ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno - zawodowych organizacjach rolników jest dobrowolną, samorządną, niezależną od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego organizacją społeczno-zawodową rolników. Koło gospodyń wiejskich, które jest jednocześnie samodzielnym kółkiem rolniczym ma demokratycznie wybierane władze i działa na podstawie statutu.

Koło gospodyń wiejskich - kółko rolnicze podlega rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS). Z chwilą dokonania rejestracji w KRS koło nabywa osobowość prawną.

Koło gospodyń wiejskich jako kółko rolnicze może prowadzić działalność gospodarczą na warunkach dotyczących spółdzielni kółek rolniczych. Może, więc być założycielem i członkiem spółdzielni

powoływanej w celu świadczenia usług dla rolnictwa oraz innych rodzajów usług wynikających z potrzeb środowiska wiejskiego. Powołanie spółdzielni wymaga wpisu do rejestru przedsiębiorców w KRS.

Koło gospodyń wiejskich - kółko rolnicze może uzyskać status organizacji pożytku publicznego, jeśli spełnia warunki określone Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Co trzeba zrobić, aby założyć koło gospodyń wiejskich - samodzielne kółko rolnicze?

Z inicjatywą założenia koła gospodyń wiejskich jako kółka rolniczego może wystąpić, co najmniej 10 osób, z czego przynajmniej 8 musi prowadzić gospodarstwa rolne jako ich właściciele, posiadacze lub użytkownicy. Zebranie musi być protokołowane. Uczestnicy spotkania, będący członkami założycielami wybierają spośród siebie komitet założycielski oraz uchwalają statut kółka rolniczego.

Statut KGW – kółka rolniczego

Statut koła gospodyń wiejskich - kółka rolniczego powinien określać:

- nazwę i siedzibę kółka,
- podmiotowy i terytorialny zakres jego działania,
- cele i zadania kółka oraz środki ich realizacji,
- zakres i przedmiot działalności gospodarczej,
- sposób występowania członków oraz utraty członkostwa,
- prawa i obowiązki członków,
- sposób ustanawiania składek członkowskich,
- strukturę organizacyjną kółka,
- organy kółka, ich kompetencje, okres kadencji oraz tryb ich wyboru i odwoływania przed upływem kadencji,
- warunki podejmowania i ważności uchwał organów kółka,
- sposób reprezentowania kółka na zewnątrz,
- majątek kółka oraz sposób dysponowania tym majątkiem,
- sposób zaciągania przez kółko zobowiązań majątkowych,
- zasady podziału nadwyżki z prowadzonej działalności gospodarczej,
- sposób zmiany statutu,
- tryb likwidacji kółka.

Następnie należy dokonać rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Przewodnik po formach prawnych podlegających wpisowi do KRS i odpowiadających im formularzach, formularze wniosków wykorzystywanych w KRS, informację o opłatach obowiązujących w postępowaniu rejestrowym, adresy i obszary właściwości Wydziałów Gospodarczych KRS dostępne na stronie: www.bip.ms.gov.pl .

Wykaz formularzy dla ubiegających się o status organizacji pożytku publicznego na stronie: <http://bip.ms.gov.pl/pl/formularze> .

Źródła finansowania koła gospodyń wiejskich - samodzielnego kółka rolniczego:

- składki członkowskie,
- darowizny,
- zapisy,
- dotacje,
- odsetki od lokat bankowych,
- dochody z działalności odpłatnej,
- dochody z działalności gospodarczej,
- odpis 1% (tylko dla organizacji zarejestrowanych w KRS jako organizacje pożytku publicznego).

Każde koło gospodyń wiejskich, które jest samodzielnym kółkiem rolniczym, ma prawo do korzystania z pomocy organizacyjno-instruktażowej, finansowo-gospodarczej i prawnej spółdzielni kółek rolniczych oraz związków rolników, kółek i organizacji rolniczych.

Koło gospodyń wiejskich jako stowarzyszenie

Koła gospodyń wiejskich mogą działać w oparciu o Ustawę prawo o stowarzyszeniach. Mają wówczas status organizacji pozarządowej: stowarzyszenia zwykłego lub rejestrowanego. Nie są wówczas społeczno - zawodową organizacją rolników. Takie koła w swojej nazwie, na ogół, posługują się zwrotem "stowarzyszenie" (np. Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Dąbrówce).

Powołując się na zapisy Ustawy o społeczno-zawodowych organizacjach rolników niektóre z sądów odmawiają, bez względu na przyjętą nazwę, rejestracji kół gospodyń wiejskich jako stowarzyszenia.

Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych. Cele stowarzyszenia mają służyć szeroko pojmowanym celom społecznym (kulturalnym,

oświatowym, ochronie środowiska itd.). KGW może posiadać status stowarzyszenia zwykłego lub rejestrowanego.

Koło gospodyń wiejskich jako stowarzyszenie zwykłe

Stowarzyszenie zwykłe jest uproszczoną formą stowarzyszenia. Nie posiada ono osobowości prawnej.

Prostsza forma stowarzyszenia zwykłego wyraża się w tym, że:

- do jego utworzenia wystarczą co najmniej 3 osoby fizyczne (muszą to być obywatele polscy posiadający pełną zdolność do czynności prawnych oraz prawa publiczne, którzy ukończyli 18 lat),
- zamiast statutu uchwała się uproszczony regulamin działalności (należy sporządzić go w formie pisemnej),
- nie podlega rejestracji w sądzie, wniosek do sądu o rejestrację zastępuje się wnioskiem do organu nadzorującego - starosty właściwego ze względu na siedzibę stowarzyszenia - informującym o utworzeniu stowarzyszenia zwykłego.

Brak osobowości prawnej oznacza w szczególności brak zdolności do czynności prawnych i brak własnego majątku. Przysługuje natomiast tzw. zdolność sądowa.

Stowarzyszenie zwykłe ma ograniczone możliwości działania, nie może:

- prowadzić działalności gospodarczej,
- powoływać terenowych jednostek organizacyjnych,
- łączyć się w związki stowarzyszeń,
- zrzeszać osób prawnych,
- przyjmować darowizn, spadków i zapisów,
- otrzymywać dotacji oraz korzystać z ofiarności publicznej.

Podstawowym źródłem dochodu stowarzyszenia zwykłego są składki członkowskie.

Stowarzyszenie zwykłe nie może podjąć działalności od razu, do tego konieczne jest jeszcze: zgłoszenie faktu powstania stowarzyszenia organowi nadzorującemu stowarzyszenia - staroście właściwemu ze względu na siedzibę stowarzyszenia (lub prezydentowi miasta, jeśli stowarzyszenie ma siedzibę w mieście na prawach powiatu) i dołączenie do tego następujących dokumentów: regulaminu stowarzyszenia, informacji o siedzibie stowarzyszenia, informacji zawierającej dane osobowe założycieli wraz z określeniem przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie.

Rozpoczęcie działalności przez stowarzyszenie zwykłe może nastąpić dopiero po dokonaniu oceny jego zgodności z prawem przez organ nadzoru - starostę lub odpowiednio prezydenta miasta. Jeżeli w ciągu 30 dni od dnia uzyskania informacji o założeniu takiego stowarzyszenia, organ nadzoru nie wystąpi z wnioskiem do sądu rejestrowego o wydanie postanowienia zakazującego działalności stowarzyszenia, może ono rozpocząć działalność.

Uwaga

19 listopada 2015 r. w Dzienniku Ustaw opublikowano ustawę o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach oraz niektórych innych ustaw. Najważniejsze przepisy zaczną obowiązywać **20 maja 2016 r.**, w tym nowy „kształt” stowarzyszeń zwykłych.

Liczba osób potrzebnych do założenia stowarzyszenia zwykłego nie zmieni się po wejściu w życie przepisów nowelizacji (3 osoby).

Regulamin

Stowarzyszenie zwykłe – na podstawie nowelizacji - działa w oparciu o regulamin, który jest odpowiednikiem statutu w stowarzyszeniu rejestrowym.

Regulamin zgodnie z nowelizacją Ustawy powinien określać:

- nazwę stowarzyszenia zwykłego,
- cel lub cele stowarzyszenia,
- teren i środki działania,
- siedzibę,
- przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie zwykłe albo zarząd,
- zasady dokonywania zmian regulaminu,
- sposób nabycia i utraty członkostwa,
- sposób rozwiązania stowarzyszenia zwykłego.

Stowarzyszenia zwykłe będą mogły powoływać zarządy i organy kontroli wewnętrznej (organy będą potrzebne, jeśli stowarzyszenie postanowi ubiegać się o status organizacji pożytku publicznego).

Każdy członek odpowiada za zobowiązania stowarzyszenia zwykłego bez ograniczeń całym swoim majątkiem, solidarnie z pozostałymi członkami oraz ze stowarzyszeniem. Odpowiedzialność ta powstaje z chwilą, gdy egzekucja z majątku stowarzyszenia zwykłego okaże się bezskuteczna.

Wpis do ewidencji po nowelizacji

Stowarzyszenie zwykłe powstaje i może rozpocząć działalność z chwilą wpisu do ewidencji, prowadzonej przez starostę właściwego dla miejsca siedziby stowarzyszenia zwykłego.

Aby uzyskać wpis do ewidencji należy złożyć pisemny wniosek do starosty. Wniosek może złożyć przedstawiciel reprezentujący stowarzyszenie zwykłe albo zarząd (jeśli stowarzyszenie zwykłe zdecydowało się na jego powołanie).

Do wniosku trzeba dołączyć:

- regulamin działalności,
- listę założycieli stowarzyszenia zwykłego, zawierającą ich imiona i nazwiska, datę i miejsce urodzenia, miejsce zamieszkania oraz własnoręczne podpisy założycieli,
- imię i nazwisko, adres zamieszkania oraz numer PESEL przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie zwykłe albo członków zarządu,
- imię i nazwisko, adres zamieszkania oraz numer PESEL członków organu kontroli wewnętrznej, o ile regulamin działalności przewiduje ten organ,
- adres siedziby stowarzyszenia zwykłego.

Jeżeli wniosek o wpis składa zarząd, podpisują go wszyscy członkowie zarządu.

Starosta powinien dokonać wpisu do ewidencji w terminie 7 dni od złożenia wniosku. Jeśli jednak wniosek zawiera braki, może wezwać do ich uzupełnienia. Termin na uzupełnienie to 14 dni.

Obowiązki „rejestracyjne” stowarzyszeń zwykłych działających na podstawie dotychczasowych przepisów

Działające dziś stowarzyszenia zwykłe, po wejściu w życie przepisów nowelizacji tj. w maju 2016 r., będą miały do wyboru dwie ścieżki:

- dostosować swoje regulaminy i zasady działania do nowych przepisów i uzyskać wpis do nowej ewidencji prowadzonej przez starostę w terminie do 24 miesięcy od dnia wejścia w życie nowelizacji (do maja 2018 r.),
- nie dostosowywać regulaminów i nie uzyskiwać wpisu (stowarzyszenie zwykłe, które w wyznaczonym terminie nie uzyska wpisu do ewidencji zostanie rozwiązane z mocy prawa).

Stowarzyszenie zwykłe może przekształcić się w stowarzyszenie rejestracyjne.

Koło gospodyń wiejskich, jako stowarzyszenie działające na zasadach ogólnych tzw. rejestrowe

Takie KGW może być utworzone przez co najmniej 15 osób. Uchwalają one statut stowarzyszenia i wybierają komitet założycielski.

Statut stowarzyszenia określa w szczególności:

- nazwę stowarzyszenia, odróżniającą je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji,
- teren działania i siedzibę stowarzyszenia,
- cele i sposoby ich realizacji,
- sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków,
- władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje,
- sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał,
- sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich,
- zasady dokonywania zmian statutu,
- sposób rozwiązania się stowarzyszenia.

KGW działające na zasadach ogólnych podlega rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym. Komitet założycielski składa do sądu rejestrowego:

- wniosek o rejestrację,
- statut,
- listę założycieli, zawierającą imiona i nazwiska, datę i miejsce urodzenia,
- miejsce zamieszkania oraz własnoręczne podpisy założycieli,
- protokół z wyboru komitetu założycielskiego,
- informację o adresie tymczasowej siedziby stowarzyszenia.

Przewodnik po formach prawnych podlegających wpisowi do KRS i odpowiadających im formularzach, formularze wniosków wykorzystywanych w KRS, informację o opłatach obowiązujących w postępowaniu rejestrowym, adresy i obszary właściwości Wydziałów Gospodarczych KRS dostępne na stronie: www.bip.ms.gov.pl .

Po uprawomocnieniu się postanowienia o rejestracji stowarzyszenia w Krajowym Rejestrze Sądowym uzyskuje ono osobowość prawną, a wraz z nią prawo bycia stroną bierną i czynną wszelkiego rodzaju postępowań (sądowych, administracyjnych itp.).

Zgodnie z wymogami ustawy najwyższą władzą stowarzyszenia jest walne zebranie członków stowarzyszenia. Do władz wykonawczych stowarzyszenia należą zarząd i organ kontroli wewnętrznej, czyli komisja rewizyjna.

Stowarzyszenie rejestrowe może (w przeciwieństwie do stowarzyszenia zwykłego) tworzyć terenowe jednostki organizacyjne (oddziały) - jeżeli przewidziano to w statucie. Wolno mu prowadzić działalność gospodarczą, ale pod warunkiem, że całkowity dochód z niej przeznaczony zostanie na działalność statutową stowarzyszenia.

Stowarzyszenia tego typu mogą ubiegać się o pomoc publiczną, tj. dotacje z budżetu państwa i z budżetów jednostek samorządu terytorialnego na realizację przedsięwzięć zaliczanych do zadań własnych państwa albo jednostek samorządowych.

Jest to najbardziej rozpowszechniony typ stowarzyszeń, ze względu na obszerniejszy zbiór uprawnień niż ten, z którego korzystają stowarzyszenia zwykłe.

Majątek, działalność gospodarcza stowarzyszenia rejestrowanego i pomoc publiczna

Majątek KGW - stowarzyszenia rejestrowanego powstaje w szczególności ze:

- składek członkowskich,
- darowizn,
- spadków,
- zapisów,
- dochodów z własnej działalności,
- dochodów z majątku stowarzyszenia,
- środków uzyskanych dzięki ofiarności publicznej (zbiórki publiczne),
- odpisu podatku 1% (tylko stowarzyszenie posiadające status organizacji pożytku publicznego).

Stowarzyszenie może przyjmować darowizny, spadki i zapisy oraz może korzystać z ofiarności publicznej, ale respektując obowiązujące przepisy regulujące kwestie związane z obciążeniami publicznymi oraz dotyczące formy przyjęcia tego rodzaju przysporzeń przez stowarzyszenie.

Stowarzyszenie rejestrowe może ubiegać się o status organizacji pożytku publicznego.

Wykaz formularzy dla ubiegających się o status organizacji pożytku publicznego na stronie:
<http://bip.ms.gov.pl/pl/formularze> .

Uwaga

19 listopada 2015 r. w Dzienniku Ustaw opublikowano ustawę o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach oraz niektórych innych ustaw. Najważniejsze przepisy zaczną obowiązywać 20 maja 2016 r., w tym wszystkie ułatwienia w rejestracji stowarzyszeń, m.in. liczba osób potrzebnych do założenia stowarzyszenia czy zmiany dotyczące nadzoru.

- Nowelizacja Ustawy zmniejsza wymaganą liczbę założycieli stowarzyszenia rejestrowego z 15 do 7.
- Na podstawie nowelizacji, stowarzyszeń rejestrowych dotyczyć będą ogólne terminy zapisane w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym, które na załatwianie spraw dają tydzień (dotychczas 3 miesiące).
- Po wejściu w życie nowelizacji przepisów ustawy starosta nie będzie uczestniczył w powstawaniu i rejestrowaniu stowarzyszeń. Sąd oceni poprawność statutu rejestrującego się stowarzyszenia, a starosta zostanie poinformowany o rejestracji, ale nie będzie miał wpływu na to, czy nowe stowarzyszenie zostanie zarejestrowane i w jakim kształcie (z jakim statutem).
- Nowelizacja ustawy daje możliwość wynagradzania członków zarządu "za czynności związane z pełnioną funkcją".

Opracowała: Iwona Raszeja-Ossowska

Niniejszy tekst ma charakter wyłącznie informacyjny. Materiały w nim zamieszczone nie stanowią oficjalnej wykładni przepisów, ani nie są opinią prawną.

***

Źródło:

- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 1989 nr 20 poz. 104)
- Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach oraz niektórych innych ustaw
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (DZ. U. z 2003r., nr 96, poz. 873 z późniejszymi zmianami)

- Ustawa z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (Dz. U. z 1982 r., Nr 32, poz. 217 z późniejszymi zmianami)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 maja 1983 r. w sprawie wykonywania niektórych przepisów ustawy o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (Dz. U. z 1983 r., Nr 27, poz. 132 z późniejszymi zmianami)